

analysen. Dette forklarer, hvorfor Shoup næsten udelukkende beskæftiger sig med nettonationalindkomsten og ikke med bruttonationalindkomsten. Ved en konjunkturanalyse vil man være interesseret i, hvad der som helhed lægges beslag på af varer i det givne øjeblik, og der må det være bruttoinvesteringerne som er relevante ikke nettoinvesteringer. Shoup benytter i denne forbindelse en særlig argumentation mod anvendelsen af bruttoinvesteringerne, idet han henviser til, at under ekstraordinære forhold, hvor reparations- og vedligeholdelsesudgifterne svulmer op, fås dette ikke frem, idet disse ikke indgår under investeringerne i amerikansk statistik, men opfattes som et råstoffsfradrag. Derfor kan man efter Shoup følgelig lige så godt regne med nettoinvesteringer. Shoup drager altså ikke den konsekvens af sine bemærkninger, således som vi har gjort det her i landet, at dette kunne tale for, at man medtog reparations- og vedligeholdelsesudgifterne som investeringer.

I forbindelse med spørgsmålet om nationalindkomsten som mål for produktiviteten omtaler Shoup, hvorledes Hicks skelner mellem to nationalindkomstbegreber, et der skal være mål for samfundets velfærd og et set ud fra et produktivitetssynspunkt. Hicks anfører som forskel, at nationalindkomsten set fra et velfærdssynspunkt skal omfatte foruden indirekte skatter, også monopolgevinster, medens nationalindkomsten set fra et produktivitetssynspunkt for det første ikke skal omfatte indirekte skatter, hvilket synes rimeligt, men heller ikke monopolgevinster. At foretage en særlig opgørelse af monopolgevinsterne størrelse må vel anses for statistisk uløseligt.

Med hensyn til spørgsmålet om det offentlige andel i nationalindkomsten følger Shoup de af Kuznets forfægtede synspunkter, som først og fremmest medfører, at man for de offentlige ydelser skelner mellem »intermedial products» og »final products». Den tankegang, der ligger bag ved at dele de offentlige ydelser i to grupper og kun lade »final products» indgå i nationalindkomsten, er følgende:

Tænker man sig f. eks., at samfundet overtager vedligeholdelsen af visse veje, som erhvervslivet tidligere selv har vedligeholdt, skal disse udgifter ikke indgå i nationalind-

komsten. De må opfattes som en omkostning, idet de blev opfattet sådan af de erhvervsdrivende, dengang de afholdt nævnte omkostninger. Synspunktet er vel teoretisk rigtigt, men en rationel deling af de offentlige ydelser efter nævnte kriterier vil være ugørlig. På tilsvarende måde mener Shoup, at de egentlige kollektive tjenesteydelser skal behandles. Når et land har et omfattende justitsvæsen (altså en offentlig ydelse), fordi menneskene i dette land gennemgående er større lovbrudere end i andre, må dette forhold ikke føre til, at dette land får en større nationalindkomst end det andet. Følgelig skal egentlige kollektive ydelser ikke medtages i nationalindkomsten. Tankegangen er måske i visse tilfælde ikke urigtig, men det synes, som om Shoup glemmer, at man kan stille spørgsmålet helt omvendt: hvis et land har mange lovbrudere, kan det måske skyldes, at der ikke er ofret nok på justitsvæsenet. Hvis man ofrede mere, ville man få mere hånd i hanke med lovbruderne, er det da ikke en fordel at forøge udgifterne til justitsvæsenet; en fordel, som bør indgå i nationalindkomsten.

Lignende betragtninger kan med samme ret anføres med hensyn til militærundergifterne, og deres størrelse og den »rette» løsning vil formentlig være politisk bestemt. I det hele taget vil en sontring mellem nyttige og mindre nyttige udgifter (indkomster) være ret håbløs og kan let føre ud i visse quasifilosofiske betragtninger.

Disse forhold har bl. a. medført, at man i dansk statistik har opgivet en deling af offentlige ydelser på 1) egentlig offentlig konsum, 2) produktionsfremmende tjenesteydelser og 3) egentlige kollektive tjenesteydelser. De tre kategorier behandles under et og omkostningerne ved at frembringe dem opfattes som offentlig konsum.

Kjeld Bjerke.

Foreign Economic Policy for the United States, edited by Seymour E. Harris. Harvard University Press, 1948. 483 sider. Pris: \$ 6.

Dette er en blandet drik, som dog afgjort er lækende, d. v. s. belærende. Enten man nu kan lide det eller ej, er U. S. A. efterhånden

analysen. Dette forklarer, hvorfor Shoup næsten udelukkende beskæftiger sig med nettonationalindkomsten og ikke med bruttonationalindkomsten. Ved en konjunkturanalyse vil man være interesseret i, hvad der som helhed lægges beslag på af varer i det givne øjeblik, og der må det være bruttoinvesteringerne som er relevante ikke nettoinvesteringer. Shoup benytter i denne forbindelse en særlig argumentation mod anvendelsen af bruttoinvesteringerne, idet han henviser til, at under ekstraordinære forhold, hvor reparations- og vedligeholdelsesudgifterne svulmer op, fås dette ikke frem, idet disse ikke indgår under investeringerne i amerikansk statistik, men opfattes som et råstoffsdrag. Derfor kan man efter Shoup følgelig lige så godt regne med nettoinvesteringer. Shoup drager altså ikke den konsekvens af sine bemærkninger, således som vi har gjort det her i landet, at dette kunne tale for, at man medtog reparations- og vedligeholdelsesudgifterne som investeringer.

I forbindelse med spørgsmålet om nationalindkomsten som mål for produktiviteten omtaler Shoup, hvorledes Hicks skelner mellem to nationalindkomstbegreber, et der skal være mål for samfundets velfærd og et set ud fra et produktivitetssynspunkt. Hicks anfører som forskel, at nationalindkomsten set fra et velfærdssynspunkt skal omfatte foruden indirekte skatter, også monopolgevinster, medens nationalindkomsten set fra et produktivitetssynspunkt for det første ikke skal omfatte indirekte skatter, hvilket synes rimeligt, men heller ikke monopolgevinster. At foretage en særlig opgørelse af monopolgevinsterne størrelse må vel anses for statistisk uløseligt.

Med hensyn til spørgsmålet om det offentlige andel i nationalindkomsten følger Shoup de af Kuznets forfægtede synspunkter, som først og fremmest medfører, at man for de offentlige ydelser skelner mellem »intermedial products» og »final products». Den tankegang, der ligger bag ved at dele de offentlige ydelser i to grupper og kun lade »final products» indgå i nationalindkomsten, er følgende:

Tænker man sig f. eks., at samfundet overtager vedligeholdelsen af visse veje, som erhvervslivet tidligere selv har vedligeholdt, skal disse udgifter ikke indgå i nationalind-

komsten. De må opfattes som en omkostning, idet de blev opfattet sådan af de erhvervsdrivende, dengang de afholdt nævnte omkostninger. Synspunktet er vel teoretisk rigtigt, men en rationel deling af de offentlige ydelser efter nævnte kriterier vil være ugørlig. På tilsvarende måde mener Shoup, at de egentlige kollektive tjenesteydelser skal behandles. Når et land har et omfattende justitsvæsen (altså en offentlig ydelse), fordi menneskene i dette land gennemgående er større lovbrudere end i andre, må dette forhold ikke føre til, at dette land får en større nationalindkomst end det andet. Følgelig skal egentlige kollektive ydelser ikke medtages i nationalindkomsten. Tankegangen er måske i visse tilfælde ikke urigtig, men det synes, som om Shoup glemmer, at man kan stille spørgsmålet helt omvendt: hvis et land har mange lovbrudere, kan det måske skyldes, at der ikke er ofret nok på justitsvæsenet. Hvis man ofrede mere, ville man få mere hånd i hanke med lovbruderne, er det da ikke en fordel at forøge udgifterne til justitsvæsenet; en fordel, som bør indgå i nationalindkomsten.

Lignende betragtninger kan med samme ret anføres med hensyn til militærundergifterne, og deres størrelse og den »rette» løsning vil formentlig være politisk bestemt. I det hele taget vil en sondring mellem nyttige og mindre nyttige udgifter (indkomster) være ret håbløs og kan let føre ud i visse quasifilosofiske betragtninger.

Disse forhold har bl. a. medført, at man i dansk statistik har opgivet en deling af offentlige ydelser på 1) egentlig offentlig konsum, 2) produktionsfremmende tjenesteydelser og 3) egentlige kollektive tjenesteydelser. De tre kategorier behandles under et og omkostningerne ved at frembringe dem opfattes som offentlig konsum.

Kjeld Bjerke.

Foreign Economic Policy for the United States, edited by Seymour E. Harris. Harvard University Press, 1948. 483 sider. Pris: \$ 6.

Dette er en blandet drik, som dog afgjort er lækende, d. v. s. belærende. Enten man nu kan lide det eller ej, er U. S. A. efterhånden

kommet til at spille en altdominerende rolle i international økonomisk politik. Det er i denne situation nødvendigt (at forsøge) at skrabbe nogen viden til sig om De Forenede Stater og dette lands stilling. Og et bidrag hertil gives uden tvivl i ovennævnte bog.

Største parten af værket kan læses med udbytte uden at kendskabet til moderne økonomisk teori er et *sine qua non*. Det er værd at notere.

Bogen er delt op i fem dele. Første del — »Policy and Administration» — er skrevet af Harris, Thomas C. Blaisdell, jr. og Eugene M. Braderman. De to sidste redegør ganske kort for den administrative ramme, hvorigennem U. S. A. udøver sin udenrigspolitik. Harris — bogens udgiver — giver disposition og summerer løseligt op.

Anden del er en god idé. Der gives en gennemgang af forskellige lande (områder), som indtager en central stilling i de problemer, som eksisterer for U. S. A.'s udenrigspolitik. Netop fordi U. S. A. er centrum, bliver det en gennemgang af de brændende problemer i verdensøkonomien. Den økonomiske situation i England, Tyskland, Japan, Kina, Kanada, Sydamerika og Rusland omtales, om ikke udførligt, så dog orienterende.

Tredje del behandler »International Economic Cooperation». Udgiveren indleder — som i de to første og også i de to sidste dele — men der er mere kød på de enkelte specialartikler, som for dette afsnits vedkommende behandler Fondet (International Monetary Fund), Banken (International Bank for Reconstruction and Development), GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) og ITO (International Trade Organization).

I fjerde del orienteres man om ERP (European Recovery Program).

At bogen handler om U. S. A.'s politik glemmer man ikke under læsningen. Når f. ex. Sidney S. Alexander (Consultant on ERP, Department of State) skriver om »Europe's Needs and Prospects» er dette i sandhed set fra Washington, hvilket blot gør bogen mere interessant. Et par citater fra denne artikel vil illustrere: Efter at have fastslået, at »We need European prosperity for political rather than for economic reasons» (p. 351) — nemlig for at undgå et kommunistisk Europa —

bedømmes ERP ud fra dette synspunkt (iøvrigt ganske som Edward S. Mason's artikel »The New Approach to the Role of the United States in European Economic Stabilization» pp. 291—297). Det hedder nu videre (p. 355), at »Our government may... give aid directly for political and military uses. In such countries [nemlig »politisk ustabile» lande] the problem is primarily political: how to obtain a government worthy of our support». [Anm.'s kursiv]. Forf. nævner Grækenland og synspunktet må jo nok for en europæer virke lidt stærkt. Vi ville vel sige, at problemet er hvordan Grækenland får en regering, som grækerne kan føle sig tilfredse med. — Men det er her, Washington, som taler.

Disse fire første dele er kun orientering. Men mere kan heller ikke med rimelighed forlanges. Og de anlagte synspunkter er ikke kedelige at blive præsenteret for.

For en økonom er femte del rosinen i pølseenden — »Problems of International Equilibrium». Her skriver Alvin H. Hansen om »Fundamental Disequilibrium», Haberler om devaluering og Fondet, Samuelson om efterkrigstidens valutakurser og Triffin om kvantativ kontrol (en — synes det mig — særdeles velafbalanceret afhandling). Haberler og Balogh slutter afsnittet med artiklerne »Dollar Shortage?» (spørgsmålstegnet er — naturligvis — Haberlers) og »The United States and International Economic Equilibrium».

Ovenstående referat vil forhåbentlig give i det mindste et indtryk af bogens spændvidde. Det vil føre alt for vidt at gå i detaljer og referere hvert enkelt bidrag. Et forsøg herpå ville gøre denne anmeldelse til en fortsat roman, hvori helten (U. S. A.) ville komme til at gå så grusom meget igennem, at ingen læser ville kunne udholde at følge med. Og det ganske særlig da slutningen (Balogh) gør den opofrende giver i OEEC til en skurk. Man må derfor indskrænke sig til at konstatere, som omslaget fortæller, at »Here is America's foreign economic policy explained and commented upon for the general reader by twenty-five scholars and experts, many of whom played an importing part in evolving the policies described».

P. Nørregård Rasmussen.